

Musik på Fyn

af Lars Nielsen

Sybille Reventlow: MUSIK PÅ FYN – blandt kendere og Liebhabere. G.E.C. Gad København 1983.

I efteråret 1976 tog Statens humanistiske Forskningsråd initiativ til et stort treårigt musikprojekt, »Musik og musikalsk virksomhed i Danmark 1770–1850. Det omfattede tre delområder hvoraf det ene, »musiklivet i et socialt og geografisk område uden for København« er emnet for denne anmeldelse. Området udenfor København blev Fyn og titlen på værket blev »Musik på Fyn«, blandt kendere og Liebhabere forfattet af Sybille Reventlow.

Den centrale periode i arbejdet er ifølge forfatteren, perioden fra ca. 1780–ca. 1820, hvor det offentligt tilgængelige musikliv blev etableret. Endvidere siges det at det ikke er hensigten at undersøge musiklivet udfra offentlighedskriterier, men derimod udfra et socialt kriterium: Musiklivet i forbindelse med herregårdskredsene.

I bogens første afsnit gør Sybille Reventlow samvittighedsfuldt rede for hvad der blev spillet på fynske herregårde og i Odense klub og på teatret i Odense. Viden om de forskellige repertoarer har man dels fra efterladte nodesamlinger og dels fra auktionskataloger fra de auktioner hvor samlingerne blev solgt efter ejernes død. Hvor auktionskatalogerne kun gav oplysning om hvad der fandtes i de forskellige samlinger vi-

ser bestillingslister og afregninger hvad der faktisk blev spillet. I sammenfatningen af dette afsnit konkluderer Sybille Reventlow at det for det første var de musikalsk interesserede familier der var toneangivende i det fynske musikliv, at det fynske repertoire viser en næsten total mangel på orientering indenfor det danske repertoire og endelig at den musikalske påvirkning på Fyn kom direkte fra Tyskland og ikke fra København. Det musikalske materiale var ikke forældet fordi det først skulle slå an i København. Sammenligningen med det Københavnske musikliv ligger ligefor, men fordi den viden der findes om det københavnske musikliv i al væsentlighed handler om det offentlige musikliv kan der ikke sammenlignes direkte med repertoiret i de private fynske samlinger. Egentlige vurderinger er der ikke mange af i dette afsnit, men af og til tilløb til sådanne. På s. 46 f.eks.: »I sig selv er opførelser af disse værker i Odense Klub ikke bemærkelsesværdige, når man sammenligner med mængden af de store vokale værker, man fik opført i de københavnske klubber og selskaber, men alligevel er det ganske imponerende, at man i en by uden for hovedstaden fik så relativt mange store vokalværker på programmet. Man kunne spørge, om værkerne blev opført i deres helhed, men der er i og for sig intet der tyder på, at de ikke blev det.« For det første hvorfor er det så mærke-

ligt at vokalværkerne kunne opføres i Odense? Det undrer ikke at store symfonier var fast del af programmerne. Men der var måske færre der sang i Odense? For det andet: Hvorfor spørge sig selv om de blev opført i deres helhed når der ikke var noget der tydede på at de ikke blev det.

I bogens andet afsnit gennemgås de forskellige godsejeres og adeliges personalhistorie for derigennem at finde forklaringer på hvorfor de havde dette eller hint i deres samlinger. I en vis forstand har det selvfølgelig betydning om de pågældende har været bosat i udlandet og derigennem har været i kontakt med musikalske centre eller om de har haft musikere med fra udlandet, ligesom deres tilknytninger til kulturelle eller politiske grupperinger her i landet har haft betydning for deres valg af repertoire, men afsnittet bevæger sig for meget på anekdoteplanet til at kunne forklare samlingernes indhold. Men gad vide om ikke historien om Magnus Ernst von Fircks koncert med Liebhabere til bedste for de fattige i forbindelse med selskabet af frivillige venner af de fattige (Gesellschaft freiwilliger Armenfreunde) kan bruges af vores regerings venstreministre som et brat eksempel til efterlevelse. Ikke mindst fordi det jo oprindeligt var en godsejer på Fyn der tog initiativet.

Udover godsejeres og adeliges musikalske og andre forhold, gennemgås

Frimurerlogen »St. Knud til den gyldne lindorm« og Odense klubs musikalske aktiviteter.

Klubbens forhold til publikum, til de lovbealede direktører, til enlige damer, til musikalsk niveau, til spillelokalets størrelse, til stadsmusikanten, til gamle musikere fra Det Kongelige Kapel og i den forbindelse til hofmarskal Numsen osv beskrives detaljeret år for år i de 58 år klubben eksisterede.

I perioden 1799–1804 gik det ned ad bakke for koncerterne i klubbens regi. Det skete ikke kun i Odense men også i København hvor årsagerne var:

- At publikum brugte deres penge på det offentlige koncertvæsen istedet for klubbernes, da publikum pga de hårde økonomiske tider ikke havde råd til begge dele.
- At musikkendernes antal var blevet mindre.
- At man var overmæt af de mange og ofte populære koncerter.
- At klubbernes biøjemed, nemlig underholdning, diskussion og kortspil, hæmmede koncertudfoldelsen.
- At musikerne havde for lidt øvetid før koncerterne.
- At de nye musikværker var for vanskelige for amatører.

Det skulle være nogenlunde de samme årsager der er skyld i at koncerterne i Odense gik dårligt, men det er symptomatisk for denne bog at den ikke bare i en bisætning nævner at Danmark på dette tidspunkt var ved at blive rodet ind i Napoleonskrigen, på Napoleons side og at englænderne som bekendt i 1801 lå på Reden og lossede bomber i hovedet på københavnernes.

Så selvom jeg ikke mener at overdrevent kortspil ikke skulle have haft indflydelse på koncertlivet kunne man da

tænke sig at bomber og krig gav Danmarks befolkning andet at tænke på netop i denne periode.

Men det viser lidt om Sybille Reventlows historiesyn. Ifølge det har den musikalske verden ingen som helst sammenhæng med den økonomiske og politiske omverden og der er derfor heller ingen grund til at nævne at Danmark var i krig i den periode bogen omhandler. Det er selvfølgelig ikke nogen ny synsvinkel. I Nils Schiørrings »Musikkens historie i Danmark«, hvis afsnit om klubvæsenet ligner Sybille Reventlows ved den uendelige opremsning, nævnes Napoleon og krigen heller ikke.

Videre i bogen behandles: Milieu, Liebhavere, mæcener og godsejere. Godsernes musikorganisation, organister og orgler. Kendere, musikalsk dannelse. Musikundervisning, idealistiske og praktiske baggrund og Den dannede almenhed. Det gælder for bogen som helhed at den fremlægger et utrolig stort materiale om musiklivet på Fyn.

Sybille Reventlow har opsøgt alle de kilder der var mulighed for at få fingrene i og har samvittighedsfuldt fremlagt det store materiale for læseren. Dele af det er interessant i sig selv, f.eks. er afsnittet om musikundervisningen et af de få der umiddelbart har lidt interesse for læseren idag. Afsnittet redegør for de forskellige holdninger til undervisning og især musikundervisning der herskede i perioden. Holdninger der er med til at give os et billede af det samfund og dets værdier der var dengang.

Men der drages ikke mange konklusioner i denne bog. Der forsøges ingen forklaringer, ingen årsags-virknings sammenhænge og som sagt er den samfundsmæssige udvikling ikke af interes-

— klip her —

Jeg bestiller herved:

☐ abonnement på Modspil 1984 nr. 23–26	kr. 128 inkl. moms og porto
☐ nr. 23 Tema: Latin (latinamerikansk musik)	kr. 35 inkl. moms + porto
☐ nr. 24 Tema: Holistisk musikforståelse	kr. 35 inkl. moms + porto
☐ nr. 25 Tema: 80'ernes musikhistorieskrivning	kr. 35 inkl. moms + porto
☐ nr. 26 Tema: Musik og ny teknologi	kr. 35 inkl. moms + porto

navn:

adresse:

postnr./by:

sendes til: Modspil, v/ Forlaget Rhodos, Strandgade 36, 1401 København K, tlf. 01 54 30 20

MOOSRIL[★]

TIDSSKRIFT FOR MUSIKPOLITIK
KRITISKE MUSIKSTUDIER
KRITISK MUSIKPÆDAGOGIK

se. Jeg skal ikke nægte at denne bog kan være til glæde for nogen. Alene fremlæggelsen af det store materiale sparer andre for at gøre det samme men det er skuffende at man efter at have læst 290 sider tætpakket med oplysninger bliver spist af med en afslutning på 2½ side hvis væsentlige indhold er at »den måde hvorpå musikkulturen på Fyn er bemærkelsesværdig, ligger i sammenstødet mellem de forskellige sociale kredses aktiviteter« (s. 290). Og det tilføjes at dette meget vel kan være tilfældet i andre dele af landet men der findes ingen undersøgelser der gør sammenligning mulig.

Endvidere konkluderes der, at de initiativer der blev stående og som fik en længere varende kunstnerisk betydning var alle dem hvor adelen havde stået i spidsen. Foruden et omfattende noteapparat sluttet bogen af en litteratur- og kildeliste. En liste over operarepertoiret i Odense og en koncertliste ordnet efter tid, sted, program, udøvende og diverse.

klip her

Bogliste

En liste over nye bøger, som vi mener kan have interesse for vore læsere. Listen tilstræber ingen form for fuldstændighed.

Musikkultur og musik i DDR. Arbejdspapirer, udgivet af Jan Andersen, Carsten E. Hatting, Jane Heebøll, Steffen Jørgensen, Jacob Levinsen, Bette Thomas – med bidrag fra Ingeborg Allihn og Frank Schneider. Københavns Universitet Musikvidenskabeligt Institut, feb. 1984. 139 s., kr. 35,00.

Musik & Forskning 9 1983–84. Med bidrag af Henning Urup, Ole Nørlyng, Jens Henrik Koudal, Gunner Rischel og Jane Mink Rossen. Musikvidenskabeligt Institut, Københavns Universitet. 179 s.

Den endelige sang. Et rock – requiem med lyd, tekster og illustrationer af Poul Martin Bonde og Jan Due. Publ-Mus, Musikvidenskabeligt Institut Århus 1984, kr. 115,50.

Birger Sulsbrück: *Latinamerikansk Percussion.* Rytmer og rytmeinstrumenter fra Cuba og Brasilien. Bog 184 s. plus 3 kassetter, Den rytmiske aftenskoles forlag, København 1984. Vejl. pris kr. 118,00 plus kr. 75,00.

Salsa – Bogen. 12 numre for C, B^b og E^b instrumenter og rytmegrupper ved Birger Sulsbrück, Henrik Beck, Karsten Simonsen. *Salsa – Bogen* indgår i en serie omfattende Salsa, Samba og Blues og udgives af Den rytmiske aftenskoles